

O NOUĂ REALIZARE MUZEISTICĂ : SECȚIA DE ISTORIE VECHĂ ȘI PREFEUDALĂ DIN CADRUL MUZEULUI DE ISTORIE A MOLDOVEI

C. ICONOMU

Unul dintre recente succese înregistrate pe plan muzeistic, de către colectivul de specialiști a Muzeului de istorie a Moldovei, o constituie realizarea primei secții, de istorie veche și prefeudală din cadrul expoziției de bază.

Recenta amenajare își propune să prezinte evoluția societăților omenești de pe teritoriul Moldovei, din cele mai vechi timpuri și până la sfârșitul procesului de formare a poporului și limbii române.

Noua tematică a avut în vedere ca prezentarea muzeistică, modernă a obiectelor, să fie făcută în mod științific și sistematic, scoțându-se în evidență particularitățile specifice Moldovei. Astfel s-a urmărit punerea în valoare a culturii Cucuteni prin materialul său de o deosebită spectaculozitate muzeistică.

Fondului autohton traco-getic i s-a acordat o deosebit de mare importanță, fiind ilustrat cu precădere prin noile descoperiri de la Cotnari și Poiana.

Datorită faptului că stăpînirea romană nu s-a instalat efectiv în Moldova decît numai la Barboși, dacii liberi și-au adus în mod substanțial contribuția la dezvoltarea culturii materiale de pe teritoriul Moldovei, situație pe deplin argumentată printr-un mare număr de exponate. Formarea poporului român este prezentată prin obiecte evocatoare, subliniindu-se elementele specifice regiunii.

Desigur, se poate reproșa absența din muzeu a materialelor din toate zonele și culturile care s-au dezvoltat pe teritoriul Moldovei, dar această situație este determinată atît de lipsa exponatelor, cît și a unui spațiu suficient de mare și care în noua amenajare este de numai 450 m².

Din punct de vedere muzeistic arhitectul E. Strausser și colectivului său de la I. S. „Decorativa” București, în colaborare cu muzeografi de la Muzeul de istorie a Moldovei din Iași, au conceput o expoziție în care lumina artificială constituie unica sursă de iluminare, noua secție rezolvind astfel dezideratul major al oricărui muzeu modern: punerea în valoare a materialului arheologic și mai puțin a mediului înconjurător. Lămpile fluorescente din vitrine luminează numai obiectele, atenția fiind atrasă în exclusivitate de exponate; astfel, este înlăturat dezavantajul caracteristic luminii solare, variabilă în cursul zilei și care luminează în mod neselectiv atât exponatul cât și celelalte obiecte aflate în expoziție.

Mobilierul noii secții este așezat pe un schelet de stilpi verticali, din oțel, pe a căror parte superioară se află o rețea de grinzi transversale, al căror rost este de a cobori aparent tavanul prea înalt al încăperilor din vechiul Palat al Culturii.

Vitrinele, din lemn furniruit, sînt de două tipuri: mici, așezate la perete și de dimensiuni mari, dispuse pe centrul sălilor. Deasupra vitrinelor mici, în cutii speciale sînt așezate diapozitive cu hărți și elemente de grafică care, aflate în legătură directă cu materialul expus, ușurează înțelegerea unor probleme puse de exponate.

În dreptul ferestrelor au fost montate șiruri verticale de lamele din lemn care creează întunericul artificial din săli și oferă o suprafață suplimentară pe care se dispun diapozitive, texte și alte materiale cu caracter muzeistic.

Fasciculele luminoase, proiectate de spoturile suspendate de grinzi transversale, scot în evidență piesele mai mari, machetele, textele, precum și cele cîteva „in situ”-ri. Spațiul dintre stilpii de oțel și cel de deasupra vitrinelor este acoperit cu panouri mari de sticlă mată și transparentă care în plan vertical creează o suprafață egală ca înălțime ce se desfășoară de-a lungul tuturor sălilor din expoziție.

Recentul succes a fost condiționat într-o largă măsură și de colaborarea dintre arhitecții proiectanți și muzeografi care au lucrat la realizarea acestui obiectiv. Astfel s-a renunțat la sistemul învechit de a umple muzeul cu texte generale, texte explicative și numeroase etichete, procedeu care încarcă expoziția cu un material deosebit de greoi și obositor și cel mai adesea inutil. Potrivit acestei concepții s-a avut în vedere dispunerea cu maximă economie a taxelor generale și a etichetelor absolut necesare pentru prezentarea adecvată a exponatelor.

Ambianța muzeistică a fost determinată în parte și de piesele variate alcătuite din ceramică, silex, bronz, fier, sticlă, inscripții și monede, la care se adaugă cîteva „in situ”-ri și macheta cetății de la Cotnari.

Toate aceste materiale se prețuiesc la diferite moduri de expunere, obținute cu ajutorul unui sistem de mijloace de etalare format din polițe și cuburi de plastic avînd diferite dimensiuni.

La începutul primei săli a expoziției a fost așezată o hartă luminoasă de mari proporții, prin care se va urmări popularizarea descoperirilor arheologice, mai importante, din ultimele două decenii. S-au

expus apoi materiale din epoca paleolitică — unelte de silex, aşchii bucăţi de materie primă, resturi de faună, descoperite la Ceahlău, Ripiceni, Valea Lupului şi Mitoc prin care se prezintă evoluţia societăţii omeneşti din paleolitic, pe teritoriul Moldovei.

Un tabel cu etapele şi cronologia paleoliticului, o hartă cu descoperirile din această epocă vor uşura înţelegerea problemelor dintr-o etapă istorică atât de îndepărtată şi încă atât de puţin cunoscută. Două „in situ”-ri, o vatră şi un craniu de mamut vor mări interesul vizitatorului, creind totodată variaţie în dispunerea volumelor în această parte a sălii.

În aceeaşi încăpere a fost apoi înfăţişat neoliticul timpuriu şi de mijloc cu materiale aparţinând culturilor Criş, ceramicii liniare, a culturii Precucuteni şi a aspectului Stoicani-Aldeni, descoperite la Glăvăneştii Vechi, Pogorăşti, Perieni, Valea Lupului, Traian, Dăneşti şi Do-deşti.

Neoliticului târziu, în special culturii Cucuteni, i-au fost rezervate două săli, în care s-a expus o bogată colecţie de obiecte descoperite la Truşeşti, Cucuteni—Băiceni şi Valea Lupului, prezentându-se toate fazele acestei culturi cu splendida şi eleganta sa ceramică pictată. Alături de vase se vor găsi idoli antropomorfi şi zoomorfi printre care şi piesele de cult de la Truşeşti, unelte de piatră şi silex, risniţe, fusaiole etc.

Succedind culturii Cucuteni-Tripolie se suprapun culturile mormintelor cu ocră şi cultura amforelor sferice care contribuie la procesul de indoeuropenizare şi de trecere la epoca bronzului. Acestea au fost ilustrate prin ceramica şi unelte descoperite la Dolheştii Mari, Slobozia, Folteşti, Stoicani şi Valea Lupului.

Pentru epoca următoare, a bronzului, s-au expus depozite şi obiecte găsite la Ulmi—Liteni, Bogdăneşti, Bucium—Iaşi, Cîndeşti, Negreşti şi Ciorani. Perioada de sfîrşit a epocii, pentru care este tipică cultura Nouă, a fost reprezentată prin descoperirea de unelte de os şi bronz, precum şi de ceramica din aşezările de la Truşeşti, Andrieşeni şi Gîrbovăţ.

Epoca fierului, etapă de mari restructurări istorice, în care se cristalizează etnosul tracic, prezintă o deosebită importanţă pentru istoria veche a patriei noastre, cit şi a Moldovei. Obiectele de ceramică şi de metal de la Zăpodeni, Valea Lupului, Cozia, Trifeşti, Cotnari şi Stînceşti vor caracteriza prima epocă a fierului — Hallstattul.

O machetă a unei porţiuni a valului de apărare din cetatea de la Cotnari măreşte posibilităţile de înţelegere a sistemului de fortificaţie caracteristic epocii.

Cea de a doua epocă a fierului — Latene, în care are loc dezvoltarea metalurgiei fierului, a meşteşugurilor şi intensificarea schimburilor, este înfăţişată prin unelte, arme şi vase ceramice de la Lunca Ciurei, Cucorăni, Poiana şi Piatra Neamţ.

Printre alte exponate, amforele găsite pe teritoriul Moldovei atestă prezenţa şi intensitatea comerţului pe care populaţia locală aflată în plin proces de dezvoltare îl desfăşoară cu cetăţile greceşti.

Influența bastarnilor, populație germanică răsăriteană, prezentă și în Moldova, este ilustrată prin ceramica neagră din necropola de incinerare de la Poieniști.

În sec. I î.e.n., Moldova s-a aflat în cadrul statului sclavagist înepător a lui Burebista și din această epocă materialul de la Poiana, Bîtea Doamnei-Piatra Neamț și Barboși expus în muzeu, dovedește unitatea culturii materiale și spirituale geto-dace de pe teritoriul României.

Cultura materială a daco-carpilor, sesizată prin descoperirile de la Scheia Văleni, Vîrțișcoi, Poieniști este reprezentată prin descoperiri de obiecte provenind din aceste localități. Alături de lor, piesele de factură sarmatică găsite la Pogorăști, Proboata, Trușești și Holboca scot în evidență influența pe care cultura materială a populației autohtone a suferit-o din partea acestei populații.

În epoca în care Dacia a fost transformată în provincie romană, Moldova s-a aflat în afara hotarelor acestei provincii cu excepția centrului militar de la Barboși care făcea parte din sistemul de apărare al Moesiei Inferior. Sînt expuse cărămizi cu ștampile, căni, străchini, opaițe, vase de sticlă și inscripții provenind de la Barboși.

În perioada de trecere la feudalism (sec. al IV-lea — al X-lea), are loc procesul de formare a limbii și a poporului român. În cadrul acestui proces este dovedită continuitatea populației locale daco-carpice prin obiectele expuse în muzeu, găsite la Erbiceni și Poieniști. Evenimentele și dezvoltarea social-economică produsă pînă în momentul încheierii procesului de formare a poporului român, inclusiv pătrunderea slavilor sînt ilustrate prin descoperirile de la Botoșana, Suceava-Sipot, Nichiteni, Hlincea, Spinoasa, Dancu, Iași—Crucea lui Ferent.

Materialurile de la Dănești, Miroslava și Băiceni care preced cultura de tip Dridu din secolele al X-lea — al XI-lea încheie această nouă secție.

Prezentarea exponatelor din ultima sală este făcută în așa mod, încît să permită realizarea legăturii istorice și muzeistice cu secția de istorie feudală aflată actualmente în curs de realizare.

Începînd cu epoca paleolitică și sfîrșind cu epoca prefeudală, noua amenajare muzeistică va constitui, credem, un etalon și o experiență interesantă pentru celelalte secții aflate în lucru la Muzeul de istorie a Moldovei.

UNE NOUVELLE RÉALISATION CONCERNANT LES MUSÉES — LA SECTION D'HISTOIRE ANCIENNE ET PRÉFÉODALE — DANS LE CADRE DU MUSÉE D'HISTOIRE DE LA MOLDAVIE

Résumé

On présente, brièvement, une nouvelle institution concernant les musées — la section d'histoire ancienne et préféodale, dans le cadre de l'exposition principale du Musée d'histoire de la Moldavie de Jassy.

Cette section est réalisée selon l'un des plus modernes principes concernant l'organisation des musées, c'est-à-dire l'illumination de tous les objets exposés, à l'aide des sources de lumière artificielle et des lampes fluorescentes.

Les vitrines, les moyens d'étalage sont réalisés d'après les plus récentes conceptions : l'étiquetage est succinct et suggestif. Des cartes, des diapositives, des pièces graphiques, des maquettes et des „in situ“, complètent les objets originaux exposés.

Les matériaux archéologiques illustrent suggestivement toutes les périodes de l'époque ancienne et préféodale. Une attention particulière est accordée à la présentation de la culture néolithique Cucuteni, de la culture matérielle des gétodaces et de la période de formation du peuple roumain.